

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Mészáros Ottília pártfogó ügyvéd (**felperesi képviselő címe**) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek, a Burai-Kovács, Perlaki, Stanka, Szikla és Társai Ügyvédi Iroda (**I. rendű alperesi képviselő címe**; ügyintéző: dr. Pozsik Ádám ügyvéd) által képviselt **I. rendű alperes neve (I. rendű alperes címe)** I. rendű és a ... kamarai jogtanácsos által képviselt **II. rendű alperes neve (II. rendű alperes címe)** II. rendű alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Budapest Környéki Törvényszék 2020. július 6. napján meghozott, 10.P.20.453/2019/14. számú ítélete ellen a felperes részéről 15. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, a felperes által az I. rendű alperesnek fizetendő elsőfokú perköltséget 450.000 (négy százötvenezer) forintra, a II. rendű alperesnek fizetendő elsőfokú perköltséget pedig 50.000 (ötvenezer) forintra leszállítja. A felperest mentesíti az 1.500.000 (egymillió-ötszázezer) forint eljárási illeték megfizetésének kötelezettsége alól, és megállapítja, hogy azt az állam viseli. A felperes pártfogó ügyvédjének elsőfokú eljárásban felmerült díja a felperes terhén marad. Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 127.000 (százhuszonhétezer) forint, a II. rendű alperesnek pedig 10.000 (tízezer) forint másodfokú perköltséget. A felperes pártfogó ügyvédjének másodfokú eljárásban felmerült díja a felperes terhén marad.

A le nem rótt 2.500.000 (kétfmillió-ötszázezer) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

- [1] A felperes 2007. július 26-án az I. rendű alperes által a rendelkezésére bocsátott írásbeli nyilatkozatot (a továbbiakban: kockázatfeltáró nyilatkozat) írt alá. A nyilatkozat 8. a) pontja rögzíti, hogy a kölcsön összege nem forintban, hanem valamely más pénznemben kerül meghatározásra, és a futamidő alatt a tartozás nyilvántartása is ebben a pénznemben történik. Kitér arra is, hogy a devizában nyilvántartott kölcsönök rendelkeznek néhány olyan jellemzővel, amelyek további költségeket és kockázatokat jelenthetnek az üzletfeleknek. A nyilatkozat 8. c) pontja tartalmazza, hogy a devizában nyújtott, forintban folyósított és törlesztett kölcsönöknél a kamat és az

árfolyamváltozások hatásaként a kölcsön törlesztőrészlete a forintkölcsönöknél gyakrabban és nagyobb mértékben változhat; amikor a forint árfolyama gyengül az adott devizával szemben, akkor a törlesztőrészlet növekszik. Felhívja a figyelmet arra, hogy a devizakölcsönök kamatait a devizakamatok ingadozása is befolyásolhatja. A felperes mint adós 2007. szeptember 7-én "1" (1. sz. szerződés) és "2" (2. számú szerződés) két svájci frank alapú kölcsönszerződést kötött az I. rendű alperessel mint hitelezővel. A mindkét kölcsönszerződés részévé vált Lakossági Ingatlanfedezetes Hitelek Szerződési Feltételei (LIHSZF) 8.5. pontja szerint az adós tudomásul veszi, hogy a kölcsön igénybevételeével együtt járó, az árfolyamváltozásból eredő kockázatot teljes mértékben maga viseli. Az I. rendű alperes 2015. december 3-án mindkét kölcsönszerződést felmondta, majd a szerződésekből eredő követeléseit a II. rendű alperesre engedményezte.

- [2] A felperes a módosított keresetében a kölcsönszerződések érvénytelenségének a megállapítását kérte. Kérte azt is, hogy a bíróság nyilvánítsa érvényessé a szerződéseket, állapítsa meg, hogy az 1. sz. szerződés alapján 8.242.064 forint, a 2. sz. szerződés alapján 24.390.878 forint a tartozásának összege, és kötelezze az alpereseket a perrel felmerült költségeinek a megfizetésére. Keresetét arra alapította, hogy az I. rendű alperes nem tájékoztatta őt megfelelően az árfolyamváltozás kockázatáról, ezért tisztességtelen a kölcsönszerződéseknek az árfolyamváltozás kockázatát teljes mértékben reá hárító feltétele. Az volt az álláspontja, hogy a tisztességtelen feltétel nélkül nem teljesíthetők a kölcsönszerződések, ezért mindkét szerződés megdől. Hivatkozott arra, hogy az I. rendű alperestől kapott tájékoztatásból nem tűnik ki, hogy az árfolyamváltozás lehetősége valós, az a futamidő alatt bármikor bekövetkezhet, ezért a reá hárított kockázatnak nincs felső határa. Érvelése szerint a tájékoztatásból nem derül ki az sem, hogy a kockázat hatására nemcsak elhanyagolható mértékben növekedhet a törlesztőrészletek összege. Kifejtette, hogy a hiányos tájékoztatás alapján nem tudta felmérni a kockázat gazdasági következményeit, a kölcsönszerződésekből eredő fizetési kötelezettségeire gyakorolt hatását. Álláspontja szerint a tájékoztatás hiányossága és az árfolyamváltozás kockázatát reá hárító szerződési feltétel tisztességtelensége miatt csak korlátozott, legfeljebb 10% mértékben köteles viselni az árfolyamváltozás kockázatát.
- [3] Az alperesek ellenkérelme a kereset elutasítására és a felperes perköltségben marasztalására irányult. Védekezésükben hivatkoztak arra, hogy az I. rendű alperes a kockázatfeltáró nyilatkozatban megfelelő tájékoztatást adott a felperesnek az árfolyamváltozás kockázatáról. Hangsúlyozták, hogy a tájékoztatás világos és érthető volt, annak alapján a felperes nem gondolhatta alappal, hogy a kockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli. Okfejtésük szerint a tájékoztatás alapján a felperes felismerhette, hogy az árfolyamváltozás kockázata milyen hatást gyakorol a kölcsönszerződésekből eredő fizetési kötelezettségeire.
- [4] Az elsőfokú bíróság az ítéletével a keresetet elutasította, és kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 900.000 forint, a II. rendű alperesnek 100.000 forint perköltséget, továbbá térítsen meg az államnak külön felhívásra 1.500.000 forint eljárási illetéket. Ítéletének indokolásában tényként állapította meg, hogy az I. rendű alperes írásban tájékoztatta a felperest az árfolyamváltozás kockázatáról. Álláspontja szerint a kölcsönszerződésekből egyértelműen kitér, hogy azok deviza alapú szerződések, a LIHSZF 8.5. pontjából pedig az, hogy az árfolyamváltozás kockázatát teljes mértékben a felperes viseli. Kifejtette, hogy a kockázatfeltáró

nyilatkozat érthetően és világosan ismerteti az árfolyamváltozás kockázatát, és tartalmazza azt is, hogy ha a forint árfolyama gyengül, akkor növekszik a törlesztőrészlet. Okfejtése szerint az I. rendű alperestől kapott tájékoztatás alapján a felperes nem gondolhatta alappal, hogy az árfolyamváltozás kockázata nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, ezért a tájékoztatás megfelel a 13/93/EGK Irányelv 4. cikk (2) bekezdésében és 5. cikkében, a 2/2014. Polgári jogegységi határozatban, valamint az Európai Unió Bírósága (EUB) C-51/17. számú ítéletében támasztott követelményeknek.

- [5] Az ítélet ellen, elsődlegesen annak megváltoztatása, keresetének teljesítése, valamint az alperesek első- és másodfokú perköltségben marasztalása, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezése iránt a felperes terjesztett elő fellebbezést. Fellebbezésében külön támadta az elsőfokú ítéletben az alperesek részére megítélt perköltség összegét, azt a megítélt összeg felére kérte csökkenteni. Fenntartotta azt az álláspontját, hogy az I. rendű alperes nem megfelelően tájékoztatta őt az árfolyamváltozás kockázatáról. Érvelése szerint a tájékoztatás csak általánosságban utal arra, hogy az árfolyamváltozás hatására változhat a törlesztőrészletek összege, nem tartalmazza azonban, hogy az árfolyamváltozás lehetősége nem elhanyagolható mértékű kockázatot jelent, és nem elhanyagolható mértékben, akár jelentősen is növelheti a törlesztőrészleteket. Kifejtette, hogy a tájékoztatásból nem tűnik ki az sem, hogy a kockázatviselésének nincs felső határa, és a tájékoztatás alapján nem tudta felmérni a kockázat pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt gazdasági következményeit. Okfejtése szerint a világos és érthető, de hiányos tájékoztatásból azt felismerhette, hogy az árfolyam ingadozhat, a törlesztőrészletek megemelkedhetnek, és ennek a kockázatát neki kell viselnie, de azt nem, hogy az árfolyamváltozás kockázatának nincs felső határa; erre az I. rendű alperesnek külön fel kellett volna hívnia a figyelmet. Az volt az álláspontja, hogy a tájékoztatás alapján nem láthatta át, hogy az árfolyamváltozás hatására a futamidő alatt korlátozás nélkül, akár a többszörösére is emelkedhet a törlesztőrészletek összege, ezért ténylegesen nem lehetett tisztában a kockázat valós tartalmával. Mindezek miatt a tájékoztatás nem felel meg az EUB C-51/17. számú ítéletében megfogalmazott követelményeknek. Hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság által az alpereseknek megítélt elsőfokú perköltség aránytalanul eltúlzott az alperesek képviselőinek perben kifejtett tevékenységéhez képest.
- [6] Az alperesek a fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és a felperes másodfokú perköltségben marasztalását indítványozták.
- [7] Az I. rendű alperes azt hangsúlyozta, hogy az árfolyamváltozás kockázatára vonatkozó tájékoztatásnak nem kell szó szerint tartalmaznia, hogy az adós kockázatviselésének nincs felső határa, vagy az korlátlan, hanem elegendő, ha az adós a tájékoztatás alapján nem gondolhatja alappal, hogy a kockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozottan terheli. Kifejtette, hogy a tájékoztatásból a felperes felismerhette és értékelhette a kockázatnak a fizetési kötelezettségére gyakorolt hatását, gazdasági következményét. Álláspontja szerint a részére megítélt elsőfokú perköltség arányban áll a jogi képviselőjének a perben kifejtett tevékenységével, ezért nem indokolt annak csökkentése.
- [8] A II. rendű alperes utalt az elsőfokú bíróság ítéletének helyes indokaira.

- [9] Az elsőfokú bíróság ítéletének nem volt fellebbezés hiányában első fokon jogerőre emelkedett része, ezért a Fővárosi Ítéltábla teljes terjedelemben bírálta felül az elsőfokú ítéletet [Pp. 228. § (4) bekezdés].
- [10] A felperes fellebbezése megalapozatlan.
- [11] Az ítéltábla az elsőfokú bíróság eljárásában nem észlelt olyan lényeges eljárási szabálysértést, amely szükségessé tette volna az elsőfokú tárgyalás megismétlését, és ennek érdekében a Pp. 252. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését.
- [12] A perbeli jogvita eldöntéséhez szükséges tények a felperes személyes meghallgatása nélkül, az egyéb rendelkezésre álló bizonyítékok alapján megállapíthatók voltak, ezért az ítéltábla az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján, a bizonyítás kiegészítése céljából sem találta indokoltnak.
- [13] Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, a tényállásból az ügy érdemére vonatkozóan levont jogi következtetésével és érdemi döntésével az ítéltábla is egyetértett, a döntés ítéletben kifejtett indokait azonban csak részben osztotta az alábbiak szerint:
- [14] A perben a felek között nem volt vitás, hogy a II. rendű alperes engedményezési szerződéssel, engedményesként szerezte meg a perbeli kölcsönszerződésekből eredő követeléseket.
- [15] A kölcsönszerződések megkötésének időpontjában hatályos, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 328. § (1) bekezdése szerint a jogosult követelését szerződéssel másra átruházhatja (engedményezés).
- [16] A Ptk. 329. § (1) bekezdés kimondja, hogy az engedményezéssel az engedményes a régi jogosult helyébe lép, és átszállnak rá a követelést biztosító zálogjogból és kezességből eredő jogok is.
- [17] Ezeknek a törvényi rendelkezéseknek az értelmében az engedményezés folytán az engedményesre kizárólag valamely szerződésből vagy más kötelmi jogviszonyból eredő követelés, valamint a követelést biztosító zálogjogból és kezességből eredő jogok szállnak át, az engedményes ezeknek válik a jogosultjává. Az engedményezés folytán nem szállnak át viszont az engedményesre a követelés jogosultjának a követelés alapjául szolgáló jogviszonyból származó egyéb jogai és kötelezettségei - ezeknek a jogoknak és kötelezettségeknek az engedményes nem válik jogosultjává, illetve kötelezettjévé. Erre figyelemmel az engedményezés nem egyetemes, hanem csak szinguláris jogutódlást eredményez a követelés alapjául szolgáló kötelmi jogviszonyban; az engedményes nem válik a jogviszony alanyává.

- [18] A szerződés érvénytelenségére alapított igény csak azzal szemben érvényesíthető, aki szerződést kötő félként vagy a szerződés megkötése után valamely más módon a szerződés alanyává, szerződő félle vált. A II. rendű alperes engedményezéssel szerezte meg a hitelezőnek a perbeli kölcsönszerződésekből eredő követeléseit, de engedményesként nem vált a kölcsönszerződések alanyává, nem lett fél a kölcsönszerződésekben. Erre figyelemmel a II. rendű alperessel szemben a felperes eredményesen nem érvényesíthet a kölcsönszerződések érvénytelenségére alapított igényt - a II. rendű alperes nem rendelkezik passzív perbeli legitimációval. A kereset elutasítása a II. rendű alperessel szemben a II. rendű alperes passzív perbeli legitimációjának hiánya miatt megalapozott, függetlenül attól, hogy bármely okból megállapítható-e a kölcsönszerződések érvénytelensége.
- [19] A felperes fellebbezésében foglaltakkal kapcsolatban az ítélőtábla a következőkre mutat rá:
- [20] A hitelintézetek és a pénzügyi vállalkozások számára a perbeli kölcsönszerződések megkötésének időpontjában hatályos, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 203. § (6) és (7) bekezdése írt elő az ügylet kockázataira vonatkozó különös tájékoztatási kötelezettséget.
- [21] A Hpt. 203. § (6) bekezdése szerint olyan lakossági ügyféllel kötött szerződés esetén, amely devizahitel nyújtására irányul, illetőleg ingatlanra kikötött vételi jogot tartalmaz, a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfél aláírásával igazolja.
- [22] A Hpt. 203. § (7) bekezdés a) pontja kimondja, hogy a (6) bekezdésben meghatározott kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kell a devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztő részletre.
- [23] A periratokhoz csatolt kockázatfeltáró nyilatkozat alapján az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg azt a tényt, hogy az I. rendű alperes eleget tett a Hpt. 203. § (6) bekezdésében előírt kötelezettségének - írásban tájékoztatta a felperest a kölcsönszerződések kockázatairól.
- [24] A kockázatfeltáró nyilatkozat 8. a) pontja felhívja a figyelmet a kölcsönszerződések megkötésével járó kockázatokra, 8. c) pontja pedig ismerteti az árfolyamváltozás kockázatát, tartalmazza, hogy e kockázat az árfolyam változásának lehetősége miatt áll fenn. A kockázatfeltáró nyilatkozat tartalmazza azt is, hogyha a forint svájci frankhoz viszonyított árfolyama gyengül, akkor növekszik a kölcsönök törlesztőrészlete. Erre figyelemmel az I. rendű alperes által a felperesnek adott tájékoztatás megfelel a Hpt. 203. § (6) bekezdésében és (7) bekezdés a) pontjában foglaltaknak.
- [25] A deviza alapú kölcsönszerződésekben az árfolyamváltozás kockázatát az árfolyamváltozás bekövetkezésének, irányának és mértékének jövőbeli bizonytalansága, előre nem láthatósága eredményezi. Emiatt a bizonytalanság miatt a kölcsönszerződés megkötésének időpontjában nem mérhető fel, és nem határozható meg összecszerűen a teljes futamidőre előre, hogy az árfolyam változása pontosan milyen mértékben fogja befolyásolni az adós kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségeit, a törlesztőrészletek és a fennmaradó tőketartozás összegét. Ezért a

kölcsönszerződés adósra háruló gazdasági következményeivel kapcsolatban elegendő, ha a tájékoztatás felhívja az adós figyelmét arra, hogy a deviza árfolyamának emelkedése esetén növekszik a törlesztőrészek összege. Ennek a követelménynek pedig megfelel a kockázatfeltáró nyilatkozatba foglalt tájékoztatás.

- [26] Az árfolyamváltozás kockázatára vonatkozó tájékoztatással szemben sem a Hpt., sem az EUB ítéletei, sem a Kúria jogegységi határozatai nem fogalmaznak meg olyan követelményt, hogy a tájékoztatásnak kifejezetten tartalmaznia kell, hogy az adósra hárított kockázat korlátlan, annak nincs felső határa, vagy, hogy az árfolyamváltozás hatására jelentősen, akár többszörösére is növekedhet a törlesztőrészek összege. A tájékoztatással szemben csak annyi a követelmény, hogy ne keltsen hamisan olyan látszatot, mintha az árfolyamváltozás kockázata nem lenne valós, vagy az csak korlátozott mértékben terhelné az adóst (2/2014. PJE 1. pont). Erre utaló kifejezés hiányában a felperes sem a kockázatfeltáró nyilatkozat, sem a kölcsönszerződés alapján nem gondolhatta alappal, hogy az árfolyamváltozás kockázata nem valós, vagy az őt csak korlátozottan terheli. Ezért az ítéltábla egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy az I. rendű alperes által a felperesnek adott tájékoztatás megfelel a Hpt. 203. § (6) bekezdésében és (7) bekezdés a) pontjában, a 2/2014. Polgári jogegységi határozat 1. pontjában és az EUB C-51/17. számú ítéletében meghatározott követelményeknek. Mivel a tájékoztatás megfelelő volt, a Ptk. 209. § (1) bekezdése alapján nem tisztességtelen a kölcsönszerződéseknek a LIHSZF 8.5. pontjába foglalt, az árfolyamváltozás kockázatát teljes mértékben a felperesre hárító feltétele, és e feltétel tisztességtelensége nem eredményezheti a kölcsönszerződések érvénytelenségét.
- [27] Az ítéltábla a felperes fellebbezését megalapozottnak találta annyiban, hogy eltúlzott az I. és a II. rendű alperesek javára megítélt elsőfokú perköltség összege az I. és a II. rendű alperest képviselő ügyvédek elsőfokú eljárásban kifejtett tevékenységéhez képest. Az elsőfokú eljárásban tartott tárgyalások, valamint az I. rendű alperes által benyújtott előkészítő iratok száma nem indokolja a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) és b) pontja alapján számított maximális összegű ügyvédi munkadíj megállapítását. A II. rendű alperes képviselője pedig az elsőfokú eljárásban egyetlen előkészítő iratot nyújtott be, amely újdonságot nem tartalmazott, hanem csupán az I. rendű alperes jogi érveit ismételte meg. Ezért az ítéltábla indokoltnak találta mindkét alperes elsőfokú perköltségének mérséklését a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (6) bekezdése alapján.
- [28] Az elsőfokú bíróság kereseti illeték megfizetésére kötelezte a pervesztes felperest annak ellenére, hogy 10.P.20.085/2016/14-II. számú végzésével az illetékre is kiterjedő részleges költségmentességet engedélyezett a felperesnek. A felperes a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése értelmében nem kötelezhető az eljárási illetékek megfizetésére, hanem a le nem rótt kereseti illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.
- [29] Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, a felperes által az I. rendű alperesnek fizetendő elsőfokú perköltséget 450.000 forintra, a II. rendű alperesnek fizetendő elsőfokú perköltséget 50.000 forintra leszállította, mentesítette a felperest az 1.500.000 forint eljárási illeték megfizetésének kötelezettsége alól, és megállapította, hogy azt az állam viseli, az ítélet érdemi, a keresetet elutasító

rendelkezését pedig helybenhagyta. Az elsőfokú bíróság az ítéletében nem határozott a felperest képviselő pártfogó ügyvéd díjáról. Ezt az ítéletábla pótolta, és a Pp. 87. § (2) bekezdése alapján megállapította, hogy az elsőfokú eljárásban teljes pervesztes felperes pártfogó ügyvédjének díja a felperes terhén marad.

- [30] A Fővárosi Ítéletábla az eredménytelenül fellebbező felperest a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte másodfokú perköltség megfizetésére, a le nem rótt fellebbezési illeték viseléséről a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a, a felperest képviselő pártfogó ügyvéd másodfokú eljárással kapcsolatos díjának viseléséről pedig a Pp. 87. § (2) bekezdése alapján határozott.

Budapest, 2020. november 26.

Világhyiné dr. Böcskei Terézia s.k.
a tanács elnöke

dr. Lente Sándor s.k.
előadó bíró

dr. Csóka István s.k.
bíró